

1. ZNANSTVENO-STRUČNI SKUP

»FILOZOFIJA IZMEĐU ZNANOSTI I RELIGIJE«

U Parku prirode Papuk, na izletištu Jankovac, u organizaciji Filozofskog fakulteta u Osijeku i Hrvatskog društva »Karl Jaspers« od 2. do 4. lipnja 2017. godine održan je 1. znanstveno-stručni skup pod nazivom »Filozofija između znanosti i religije«. Na skupu su sudjelovali profesori i studenti filozofije sa sveučilišta u Osijeku i Zagrebu. Kako je navedeno u programskom letku, skup je upriličen s nakanom da se u atmosferi akademskog dijaloga raspravi tematika koja svoj pristup znanosti, filozofiji i religiji izmješta izvan klasičnih teorijskih koordinata i koja raspoznavanjem znakova oblikovanja nove epohe sebe ispostavlja kao kritičko sagledavanje njihovih najvažnijih pitanja. Nakon dolaska i smještaja sudionika u popodnevnim satima 2. lipnja, skup je započeo u subotu, prije podne pozdravnim riječima doc. dr. sc. Boška Pešića s Filozofskog fakulteta u Osijeku koji je otvorio i prvu sesiju izlaganja pod nazivom »Filozofija«. Profesor Pešić održao je izlaganje pod nazivom »Hegel o znanosti i religiji« u kojem je ocrtao ulogu religije i pojedinačnih znanosti unutar Hegelovog sistema, s time da je naglasak izlaganja bio na današnjoj potrebi više sinteze tih znanosti unutar sistema jedne apsolutne znanosti, a to je je filozofija. Nakon ovog izlaganja uslijedilo je izlaganje Damira Sekulića i Martine Ivanko pod nazivom »Jaspersovo određenje filozofije i odgovornost filozofa« u kojem su prikazali stavove Karla Jaspersa o ulozi filozofije, i to u odnosu na znanost i religiju, s naglaskom na odgovornost koju bi pritom morali imati filozofi. U idućem izlaganju pod nazivom »Nasljeđe filozofije, znanosti i religije« Bruno Dronjić i Natalija Antolović genealoški su prikazali posebnosti svake od navedenih djelatnosti duha te nužnost njihovog suodnosa. Sesija je završila opširnom raspravom koja se nastavila i na ručku. Nakon stanke za ručak sudionici su započeli s drugim blokom izlaganja pod nazivom »Religija« kojeg je otvorio Danijel Tolvajčić, izvanredni profesor Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu izlaganjem pod naslovom »Temeljni modeli odnosa filozofije i religije. Klasični i suvremeni primjeri«. Profesor Tolvajčić u svom je izlaganju tematizirao teodiceju Johna Hicka i Richarda Swinburna, iznoseći argumente navedenih autora te kritiku istih. Zatim je uslijedilo izlaganje Barbare Bece i Marka Sičanice pod nazivom »Religijski pluralizam kod Johna Hicka« u kojem su iznijeli osnovne teze religijskog pluralizma

koji je zagovarao John Hick te su izlaganje završili oštrom kritikom nekih autorovih stavova. Nakon ovoga izlaganja Dragan Hardi je održao izlaganje pod nazivom »Falsifikacije u teologiji« u kojem je, u okviru analitičke filozofije religije, objasnio problem falsifikacije i verifikacije teoloških postulata. Blok je završio raspravom u kojoj su sudionici poglavito kritizirali određene stavove i tvrdnje teologa Hicka i Swinburna. Istoga su dana, u neformalnom okruženju parka, Mislav Uzunić i Damir Sekulić održali izlaganje i kritički osvrt na knjige profesora Borisa Kožnjaka i Danijela Tolvajčića. Tako je Mislav Uzunić održao izlaganje pod nazivom »Boris Kožnjak, Eksperiment i filozofija« u kojem je dao prikaz knjige profesora Kožnjaka koja se bavi problemom eksperimentalne metode unutar prirodne znanosti i filozofije. Nakon toga Damir Sekulić održao je izlaganje pod nazivom »Danijel Tolvajčić, Suvremena analitička filozofija religije« u kojem je prikazao knjigu profesora Tolvajčića koja nudi prikaz filozofije religije i to iz perspektive analitičke tradicije. Nakon izlaganja uslijedila je rasprava koja je imala nesvakidašnju prednost u tome što su autori ovih monografija bili prisutni i u samom dijalogu. Treći, i posljednji blok izlaganja pod nazivom »Znanost«, održan prije podne u nedjelju 4. lipnja, otvorio je dr. sc. Boris Kožnjak izlaganjem pod nazivom »Znanost i metaznanosti« u kojem je dao osnovni prikaz problema s kojima se znanstvena metoda suočava, a zatim je objasnio što su to metaznanosti poput filozofije, povijesti, sociologije i psihologije znanosti. Potom je uslijedilo izlaganje Marijane Crnković i Katarine Glavice pod nazivom »Socijalna pitanja znanstvene spoznaje« u kojem su kolegice prikazale problematiku uloge socijalnih čimbenika unutar znanstvene prakse. Posljednje izlaganje pod nazivom »Dogma u znanosti« održala je Valentina Vaško u kojem je objasnila kritiku dogmatskih elemenata u znanosti na koje je ukazivao znanstvenik i filozof Thomas Kuhn. Posljednji je blok završen raspravom, dok je skup završen riječima zahvale i priznanjem svim sudionicima profesora Boška Pešića koji je izrazio želju da se skup po mogućnosti tradicionalno nastavi u istim okolnostima i s jednakim uspjehom, naglasivši jedinstvenost skupa kao multidisciplinarnog dijaloga o ulozi filozofije, znanosti i religije u modernom društvu. U nedjelju u popodnevnim satima sudionici su se organiziranim prijevozom vratili u Osijek.

Mislav Uzunić

***

STUDIJSKO FILOZOFSKO PUTOVANJE U GRČKU

Studijsko putovanje studenata i profesora Filozofskog fakulteta u Grčku od 8. do 15. listopada 2017. godine održano je s ciljem upoznavanja grčke kulturno-povijesne baštine te njezina povezivanja s filozofijom antičke Grčke. Putovanje iz Osijeka započeli smo u kasnim večernjim satima u nedjelju, 8. listopada te smo se zaputili prema prvom predviđenom odredištu - Solunu. Neki od spomenika i znamenitosti grada koje smo obišli su Bijeli toranj, Galerijev slavoluk, Crkva Svetog Dimitrija i gradski trg. Nakon noćenja u Solunu, putovanje smo nastavili vožnjom uz obalu podno planine Olimp, kroz Termopilski klanac te smo razgledali spomenik Leonidi, velikom spartanskom kralju. Zatim smo se uputili u starogrčko svetište i proročište Delfi, ispred kojega je studentica Martina Ivanko održala izlaganje o natpisu na proročištu: *gnothi seauton*, a koje je dovela u vezu sa Sokratom te Foucaultovom interpretacijom grčkog pojma *parezije (parrhesia)* i *brige za sebe (epimeleia heauton)*. U Delfima smo imali priliku vidjeti ostatke proročišta, riznice starih Atenjana, Apolonov hram i zavjetne građevine. Ondje se ističe mjesto poznato kao *Sibilina stijena* gdje je, prema legendi, sjedila proročica i namjericima davala dvosmislena proročanstva. Iznad glavnog svetišta u Delfima nalazi se očuvan drevni stadion gdje su se održavale Pitijске igre. Nakon razgledavanja muzeja napustili smo proročište te se zaputili u Atenu. Sljedeći dan razgledali smo Muzej Akropole u kojemu se nalaze brojni sačuvani ostaci antičkih građevina kao što su Teatar Odeona Atičkog, Hram božice Nike, Erehtejon s trijemom Karijatida te veličanstveni Partenon posvećen božici Ateni. Uspinjanjem na Akropolu posjetili smo Dionizijev teatar, odnosno rodno mjesto tragedije, gdje su Eshil, Sofoklo, Euripid i Aristofan izvodili svoja djela. Ostatak smo dana proveli u središtu grada i obilasku Nacionalnog arheološkog muzeja. U gradu koji je ime dobio prema grčkoj božici mudrosti, osim upoznavanja kulturno-povijesnih spomenika i građevina, može se doživjeti raznolikost grčke kulture. U središtu grada često se mogu čuti ulični svirači koji stvaraju poseban ugođaj. Večer u Ateni iskoristili smo za šetnju i obilazak grada te druženje uz glazbu u predvorju hotela. Uslijedio je cjelodnevni izlet na Peloponez. Na poluotoku smo razgledali Korintski kanal, Mikena i Lavlja vrata, Korint i teatar u Epidauru. Student Mislav Uzunić na ulazu u stari grad održao je izlaganje, u kojemu je prisutne kratko obavijestio o znamenitostima koje smo došli vidjeti te je mjesto povezo s filozofijom kinika, pri čemu su osobito zanimljive i upečatljive bile anegdote o kiniku Diogenu. Povratkom u Atenu predložen je odlazak na večeru uz glazbu i ples - *sirtaki* i *bouzouki* na Plaki,

koja predstavlja najstariji dio grada. Pri kraju putovanja krenuli smo prema makedonskom gradu Ohridu. Upoznavanje grada smještenog na obali istoimenog jezera ostavilo je dojam brojnim kulturno-povijesnim spomenicima, poput Samuilove tvrđave i crkve posvećene Svetoj Sofiji te Svetom Klimentu, a tomu su doprinijele i prirodne ljepote. Obilaskom Ohrida druženje se privelo kraju te smo se uputili natrag u Osijek.

Katarina Žaper

***

STUDENSKI OKRUGLI STOL »STUDIJSKI PROGRAMI FILOZOFIJE U HRVATSKOJ – PREDNOSTI I NEDOSTACI«

U sklopu znanstveno-stručnog kolokvija »Filozofija na periferiji«, održanog povodom obilježavanja Svjetskog dana filozofije na Filozofskom fakultetu u Osijeku 16. studenog 2017. godine, a koji su organizirali izv. prof. dr. sc. Marijan Krivak i doc. dr. sc. Boško Pešić, održan je i studentski okrugli stol na temu »Studijski programi filozofije u Hrvatskoj – prednosti i nedostaci«. Okrugli stol su pak organizirali studenti Bruno Dronjić i Martina Ivanko, moderatorica okruglog stola. Osnovni cilj organizatora bio je potaknuti studente filozofije na proučavanje i upoznavanje vlastitog studijskog programa filozofije te na raspravu o navedenom. Uz vlastite studijske programe, studenti slušatelji i promatrači te kasnije aktivni sudionici rasprave dobili su uvid i u osnovne postavke različitih studijskih programa filozofije u Hrvatskoj. Na stolu je sudjelovalo dvoje studenata predstavnika Odsjekâ za filozofiju na kojim se izvode različiti studijski programi filozofije u Hrvatskoj – Filozofskog fakulteta u Osijeku, Filozofskog fakulteta u Splitu, Filozofskog fakulteta u Zagrebu te Hrvatskih studija u Zagrebu. Prvi dio okruglog stola temeljio se na izlaganjima studenata gostiju, u kojima su predstavili svoje studijske programe, s obzirom na njihove prednosti i nedostatke. Samo neke od tema i problema o kojima je u prvom dijelu bilo riječi su studiranje filozofije u »bolonjskom procesu«, omjer obaveza i ECTS bodova na pojedinim studijima filozofije, omjer obaveznih i izbornih kolegija, izvannastavne aktivnosti, studentske udruge i slično. U prvom su dijelu izlagali Dunja Bonačić s Filozofskog fakulteta u Osijeku, Neva Lazić s Hrvatskih studija u Zagrebu, Ivo Ale-

bić i Bernard Špoljarić s Filozofskog fakulteta u Zagrebu te Luka Donadini s Filozofskog fakulteta u Splitu. U drugom je dijelu uslijedila rasprava temeljena na izrečenim značajkama i stavovima o pojedinim studijskim programima filozofije. U raspravi su aktivno sudjelovali i ostali predstavnici studijskih programa – Bruno Dronjić s Filozofskog fakulteta u Osijeku, Ivana Pušnik s Hrvatskih studija u Zagrebu te Nela Vranješ s Filozofskog fakulteta u Splitu. Osim sudionika okruglog stola, u raspravu su se uključili i studenti iz publike. U raspravi se, osim navedenoga, govorilo i o aktualnim problemima na pojedinim fakultetima, primjerice, o događanjima na Hrvatskim studijima i statusu filozofije na Zagrebačkom sveučilištu. Studentski okrugli stol uspješno je ostvaren, a završio je nakon dvosatnog izlaganja i raspravljanja studenata.

Martina Ivanko